

Kategori: Beredskap/Psykososiale støttetiltak	Gyldig fra/til:02.10.2024/02.10.2025
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Drift-/teknisk divisjon/Barnehagene	Versjon: 1.02
Godkjenner: Bakken, Gerd	Retningslinje
Dok. ansvarlig: Hilde M Ersvær	Dok.id: D73030

Innhold

1	Hensikt	1
2	Målgruppe og avgrensning	1
3	Definisjoner	1
4	Ansvar	1
5	Gjennomføring	1
6	Referanser	4
7	Forankring	4
8	Endringer siden forrige versjon	4

1 Hensikt

Sikre barn et trygt og godt psykososialt miljø

2 Målgruppe og avgrensning

Ansatte i barnehagene

3 Definisjoner

4 Ansvar

Styrer, barnehagesjef

5 Gjennomføring

Alle som arbeider i barnehagen skal sikre et godt psykososialt barnehagemiljø, og følge med på hvordan barna har det i barnehagen. I samhandling med andre legges grunnlaget for læring og sosial kompetanse. Vi skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna som er grunnlaget for trivsel, glede, vennskap og mestring.

1. Trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Oppmerksomhet fra kompetente og varme voksne er viktig for barns trivsel i barnehagen. Måten personalet møter og anerkjenner barnet på, er avgjørende for hvordan barnet opplever seg selv.

1.1. Skape et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø:

- Hjelp barna til å bygge gode relasjoner til hverandre
- Være bevisst egne relasjoner til det enkelte barn.
- Ha kompetanse på lek, vennskap og sosial kompetanse for å styrke gode relasjoner i barnehagen
- Engasjere seg i arbeidet med å opprettholde et vennlig og inkluderende leke- og oppvekstmiljø.
- Skape tid og rom for lek
- Være en støtte for barna i leken
- Legge til rette det fysiske lekemiljøet som stimulerer til variert lek med ulike typer lekemateriell
- Være autoritative voksne – med dette menes voksne som viser innlevelse og varme i relasjoner samtidig som de setter grenser og stiller krav til barna
- Være gode rollemodeller i det sosiale felleskapet

- Være aktive og engasjerte voksne som involverer seg i lek, overgangssituasjoner, måltid mm.
- Være bevisst sin kommunikasjon med barna
- Anerkjenne barnas følelser uten at handlingen nødvendigvis anerkjennes
- hjelpe barna til å utvikle en positiv holdning til seg selv
- Utvikle barnas empati, og evne til å vise medfølelse og ta hensyn
- hjelpe barna til å hevde seg selv og sine ønsker i lek og i samtaler
- hjelpe barna til selvkontroll i konflikter, og til å utsette egne behov
- hjelpe barna til å sette ord på tanker og følelser
- Forebygge, håndtere, stoppe og følge opp krenkelser

1.2 Vurdering av om barnehagemiljøet er «trygt og godt»

- Å ha et trygt og godt barnehagemiljø innebærer at barna skal ha et barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek og læring
- Det "psykososiale barnehagemiljøet" gjelder generelle, grunnleggende faktorer
- Personalet må kjenne barna for å vite om hendelser viser at barnehagemiljøet ikke er trygt og godt, eller om det gjelder enkeltstående episoder
- Barnehagemiljøet kan være trygt og godt selv om det skjer enkelthendelser der barn krenker hverandre
- Barn kan ha utfordringer (for eksempel søvn om dagen eller spising) uten at det skyldes barnehagemiljøet
- Enkelte barn kan være særlig sårbare på grunn av personlige forhold som funksjonsevne, atferdsvansker, familie- og hjemmesituasjon, religion, kjønnsuttrykk, eller tidligere krenkelser
- Årsaken til utrygghet hos barn kan ligge utenfor barnehagen eller tilbake i tid
- Vurderingen av barnehagemiljøet kan bygge på barnets opplevelse og foreldrenes oppfatning, eller på oppfatningen til personalet i barnehagen

2. Barnehagen skal ikke godta krenkelser

2.1 Hva er en krenkelse?

- Krenkelser kan være utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering
- Krenkelser kan skje ved ytring, aktiv handling eller mer passiv opptreden som er rettet direkte mot ett eller flere barn
- Hva som er en krenkelse skal vurderes objektivt og helhetlig, men subjektivt opplevde krenkelser kan likevel utløse aktivitetsplikt

2.2 Aktivitetsplikt ved krenkelser: Gripe inn og stanse

- Plikten inntre når personalet er vitne til at et barn krenkes av andre barn
- Personalet skal gripe inn for å stanse, korrigere eller veilede barn som har negativ oppførsel, eller for å støtte eller inkludere barn som blir utsatt for krenkelse
- Når barn krenkes av en voksen: (1) Gripe inn og stanse og (2) Melde fra til styreren straks

3. Aktivitetspliktene: Følge med, melde, undersøke og sette inn tiltak

3.1 Aktivitetspliktene inntre ved «mistanke eller kjennskap»

- **Mistanke** vil si at man er usikker, men det kan hende, at et barn ikke har det trygt og godt
- **Kjennskap** vil si at man har sett eller hørt noe som tilsier at et barn ikke har det trygt og godt
- **Terskelen skal være lav** for det som vekker mistanke eller gir kjennskap

3.2 Når inntreer aktivitetspliktene?

- Plikt til å følge med gjelder til enhver tid
- Plikt til å melde fra, undersøke og sette inn tiltak inntreer dersom barnehagemiljøet ikke er trygt og godt
- Skjerpet aktivitetsplikt inntreer når et barn blir krenket av en voksen som arbeider i barnehagen, og innebærer at saken skal meldes straks, undersøkes straks og stoppes straks. Styrer følger sjekkliste «Ansatt krenker barn»

3.3 Plikt til å følge med

- En barnehage kan ikke unngå ansvar ved å vise til at personalet ikke visste hva som foregikk, eller at de ikke hadde noen mistanke om at noe var galt.
- Plikten omfatter alle personer som jevnlig oppholder seg og arbeider i barnehagen, og har noe kontakt med barna. Det kreves størst årvåkenhet av dem som har en omsorgsrolle overfor barna.
- Systematiske rutiner for tilstedeværelse og systematisk observasjon av enkeltbarn og barnegrupper
- Følge med på gruppedynamikk og samspillsmønstre, for eksempel om enkeltbarn gjentatte ganger ikke er med i lek eller får mindre attraktive roller i leken
- Følge med på signaler om utrygghet fra barnet, som å bli innadvendt, isolere seg eller være utagerende
- Følge med på signaler og tilbakemeldinger fra foreldrene

3.4 Plikt til å melde fra til barnehagens styrer

- Plikten omfatter alle voksne som jobber eller yter tjenester i barnehagen
- Det skal meldes så raskt som situasjonen tilsier, enten straks, på slutten av dagen eller ved ukentlige oppsummeringer
- Styrer har ansvaret for at barnehagen følger opp meldinger

3.5 Plikt til å melde fra til barnehageeier

- I alvorlige tilfeller som gjelder barnehagemiljøet, skal styreren melde om saken til barnehageeier
- I alle tilfeller der ansatte krenker barn skal det meldes til styreren, som melder videre til barnehageeieren. Dersom meldingen gjelder styreren skal melderene melde direkte til barnehageeieren
- Barnehagesjefen representerer barnehageeieren i Helse Bergen. Avhengig av sakens alvor kan det meldes videre til divisjonsdirektøren, og andre organer med tjenstlig behov. Av personvern hensyn skal det ikke meldes videre enn nødvendig.

3.6 Plikt til å undersøke

- Plikten inntreer når barnet selv, eller foreldrene, eller en som jobber i barnehagen sier ifra
- Undersøkelser skal settes i gang så raskt som mulig
- Undersøkelsen skal avdekke hva som har skjedd: Enkeltepisoder kan kreve enkle undersøkelser, mens kompliserte situasjoner vil kreve grundigere undersøkelser
- Gjennom samtale med barnet skal undersøkelsen avdekke hva som er barnets perspektiv og opplevelse
- Undersøkelsen skal konkludere med om, og eventuelt hvilke tiltak som skal settes i verk
- Aktivitetsplikten er oppfylt dersom barnehagen, barnet og foreldrene er enige om at barnet har et trygt og godt barnehagemiljø

3.7 Plikt til å sette inn egnede tiltak

- Barnehagen må aktivt søke etter mulige og egnede tiltak, og sette inn de tiltakene som er tilgjengelige
- Tiltak skal være kunnskapsbaserte og faglig fundert, og bygge på en konkret vurdering i den enkelte sak
- Systematiske tiltak rettet mot hele barnegruppen, og relasjoner og sosialt samspill mellom barn og mellom barn og voksne, er av særlig betydning
- Tiltak rettet mot enkeltbarn kan være egnet, særlig dersom det er sårbare barn i barnegruppen
- Aktivitetsplikten er oppfylt hvis barnehagen har gjort alt som med rimelighet kan kreves av den, og planene for videre tiltak er i samsvar med god faglig praksis

3.8 Skriftlig aktivitetsplan

- Når det er besluttet å sette inn tiltak, skal det lages en aktivitetsplan som beskriver hvordan saken skal håndteres
- Planen kan knytte seg til ett eller flere barn, eller en barnegruppe
- Aktivitetsplanen skal dokumentere:
 - Hvilke problemer tiltakene skal løse
 - Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
 - Når tiltakene skal gjennomføres
 - Hvem som skal gjennomføre tiltakene
 - Når tiltakene skal evalueres
- Personalet følger aktivitetsplanen

6 Referanser

Interne referanser

Eksterne referanser

[Lov om barnehager \(barnehageloven\) - Lovdata](#)

7 Forankring

8 Endringer siden forrige versjon

Forlenget gyldighet til 02.10.2025